

промислового виробництва порівняно з січнем-серпнем 2011 склав 99,4 %, у тому числі на підприємствах з добування паливно-енергетичних корисних копалин – 99,3 %, з добування корисних копалин, крім паливно-енергетичних – 126,2 %. У переробній промисловості у січні-серпні 2012 р. проти січня-серпня 2011 р. індекс промислового виробництва склав 90,5 %. У той же час в машинобудуванні обсяги промислової продукції у січні-серпні 2012 збільшилися на 6,7 %. За січень-серпень 2012 р. підприємства області виконано будівельних робіт на суму 912,4 млн. грн., що на 7,0 % менше порівняно з січнем-серпнем попереднього року. Скоротилися обсяги будівельних робіт, виконані підприємствами з підготовки будівельних ділянок, на 21,1 %, з будівництва будівель та споруд – на 6,9 %, установлення інженерного устаткування будівель та споруд – на 4,0 %. Разом з тим обсяги будівельних робіт, виконані підприємствами з завершення будівництва, зросли в 1,7 рази.

На 1 серпня 2012 р. на Луганщині проживало 2263,7 тис. осіб. Упродовж січня-липня 2012 р. чисельність населення області зменшилася на 9000 осіб. Зменшення чисельності населення області відбулося за рахунок природного скорочення – 9281 осіб, водночас зафіксовано міграційний приріст населення – 281 осіб. Природне скорочення населення у січні-липні 2012 р. зафіксовано в усіх регіонах області. Порівняно з січнем-липнем 2011 р. воно зменшилося на 1348 осіб (на 12,7 %). Інтенсивність природного скорочення в розрахунку на 1000 наявного населення зменшилася (з 8,0 % до 7,0 %). Таким чином, чисельність населення регіону останніми роками продовжувала скорочуватись. Звертає на себе увагу незначний міграційний приріст населення.

Загалом землі сучасного Донбасу протягом тривалого часу перебували на перехресті важливих торговельних шляхів між країнами Європи та Сходу і стали ареною розселення хозарів, скифів, сарматів. У колонізації території сучасного Донбасу брали участь стародавні русичі – в'ятичі, радимичі, а особливо чернігівські князівські веряни. Пам'яткою цієї першої колонізації вірогідно залишається назва річки Сіверський Донець. Зміцнення влади Рюриковичів на Русі, економічні інтереси Руської держави вимагали встановлення

контролю над торговельними шляхами, що забезпечували торгівлю західних та східних країн, яка певний час контролювалася Хозарським каганатом. Результатом стало протистояння між Руссю та хозарами, а пізніше – половцями. Внаслідок навали монголів татар певний період уособлювали собою Дике поле, проживання на території якого було пов'язане із неабиякою небезпекою. Через деякий час регіон асоціювався перш за все із козацьким краєм, що ставав одним із засобів уникнути закріпачення. Відкриття покладів і налагодження промислового видобутку вугілля спричинило прийняття Донбасу передусім як шахтарського краю, а здійснення індустріалізації примусило усвідомлювати його як величезний центр видобувної та металургійної промисловості. Сучасний Донбас постає також як потужний центр ділової активності, а, в умовах встановлення Російською Федерацією надмірної ціни на газ, регіон уособлює собою одну із можливостей забезпечення енергетичної незалежності України.

КУЛЬТУРА, ЕТНОС, ОБРАЗОВАНИЕ

Юлія Сабадаш,

доктор культурології, професор кафедри італійської мови, літератури та культури Маріупольського державного університету

Исторический подход к анализу этнокультурного развития сообществ позволяет утверждать, что в динамике развития культуры какой-либо этнической общности наблюдается чередование наступательных и взрывных процессов, последний из которых сопровождается подъемом самосознания, саморазвития и самоорганизации этносов. «Взрывная волна», свидетельствует историческое развитие общечеловеческой культуры, дает могущественный толчок прогрессивному развитию отдельных этносов. Наперекор всем социально-идеологическим установкам в национально-этническом мире сообществ всегда действует объективная закономерность – стремление этносов к самосохранению, развитию,

упрочнение «национального духа» народа. Движущими силами этнической культуры являются нужды и способности этноса самостоятельно определять цели и выбирать средства своей деятельности. Важно, чтобы они были направлены не в русло абсолютизации отдельных этносов сохранения этнической исключительности, изолирования этнической самобытности, а на гармонию межэтнических взаимоотношений, диалог культур, который содействует развитию и расцвету каждой самобытной культуры.

Существенная роль в этом процессе принадлежит образованию. Образование является социумом культуры, ее пространством. В этом пространстве человек погружается в культуру, в том числе в национально-этническую, а через нее приобщается к мировой общечеловеческой культуре. Проводником этого этнокультурного наследия является педагог. Ему отведена благородная миссия быть носителем собственной национальной культуры и вдохновителем формирования этнического самосознания каждого ребенка. Приобщать будущее поколение к разным культурным позициям, ценностям, традициям.

Материальная и духовная культура исторически непрерывна, но на каждом новом этапе развития наследует все ценное от предыдущей культуры. Причем происходит трансляция не только от поколения к поколению, а и трансформация общечеловеческой культуры в личную культуру человека. Не случайно некоторые ученые определяют духовную культуру как второе рождение человека в новом веке. Она его воспитывает, внедряется в его сознание и поведение, душа и тело, вследствие чего человек оказывается сначала носителем культуры, а потом, обогащая ее, становится творцом культуры.

Понимая под этнической культурой систему ценностей и сформированных в силу единства языка, традиций, обычаев национально-психологии она является основой формирования социально-этических норм поведения с высокой культурой национального общения и межнациональных отношений.

Основные структурные компоненты этнической культуры, которые необходимо развивать:

1. Язык – культурный феномен, который составляет основу этнической культуры. Он представляет объективную форму

сохранения, сохранения и передачи общественно-исторического опыта, является особым источником сведений о культуре: некоторые сведения информации можно получить, обратившись только к свідельству языка. В сущности говоря, язык является инструментом включения индивида в мир этнонациональной культуры как кровянойницы накопленного народом опыта жизни и ее идейно-нравственного и мировоззренческого освещения. Он служит соединительной нитью и ключом к культурному богатству своей и чуждой культуры. Потеря языка затрудняет вхождение в другую культуру, и одновременно теряется путь назад, к собственной культуре.

2. Этнонациональные обычаи и традиции являются эффективными регуляторами социального поведения и отражают особенности психологии конкретного народа. Через традиции каждый этнос оценивает действительность, в традициях отражается история этноса. Традиции определенной мерой являются необходимым условием жизнедеятельности народа. Каждое поколение, воспринимая определенные традиции, выбирает не только будущее, но и свое прошлое. Традиции, обеспечивая «встречу поколений», воссоздают, сохраняют и омолаживают культуру. Потеря традиций, отказ от них приводит к замыканию культуры в себе, игнорированию прошлого и возможностей ее восстановления. Наследование наиболее ценных, прогрессивных традиций – естественное и закономерное условие существования народа.

3. Этническое самосознание – это осознания народом себя как субъекта исторического действия, своих интересов, своего места в мире, своей истории и культуры. В состав самосознания входит этническая самоидентификация, могущественный фактор единения народа. Стремление к самоидентификации пронизывает историю каждого народа. Это стремление ответить на вопрос: кто мы есть и откуда мы, что мы можем и куда идем? Нормальная этническая идентичность у всех народов бывает положительной, человек ощущает радость или гордость от принадлежности к своему народу и в факте своей этнической принадлежности находит источник самоуважения.

Универсальной модели, пригодной для всех вариантов этнокультурного развития, не существует. Оптимальным усматри-

вається путь, орієнтований на глобальні тенденції миру
го розвитку с одночасним збереженням традиції етнічної
культури.

Висновки:

Повноцінне розвиток національностей сьогодні за-
сит від процесів глобалізації. Якщо ще п'ятдесят років
ключовим словом при розгляді національних питань
було слово – протистояння, то сьогодні це слово – виживання.
Поскольку сучасний глобальний світ стирає (свідомо
или бессознательно) національне своєріддя етносів.

Більшій шкоди приносить і стереотип цивілізованих
не цивілізованих народів (див. додаток).

Кожна національність в своєму розвитку має висхідні
дні.

Не можна замикатися тільки на власних національних
традиціях, обов'язково потрібно черпати і вивчати те краще, що
знали інші народи. Ключова роль в цьому належить осві-
тленню.

Тільки школи і університети прививають молодіжці – люб-
к Родина (большой и малой); знання рідної мови і національ-
традицій; поважливе ставлення до інших національностей
культурам; вивчення інших мов. Все це сприяє фор-
муванню духовнобагатого, гармонічного, етнотолерантного лич-
ти, яка легко розвивається і живе в сучасному світі.
національності, приносять щось нове і в розвиток своєї власної
національної культури.

ОСОБЛИВОСТІ МІГРАЦІЙНИХ РУХІВ ПРЕДСТАВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН УКРАЇНИ ДО КРАЇН ЇХ ЕТНІЧНОГО ПОХОДЖЕННЯ.

Евеліна Рябченко,

*аспірант спеціальності 23.00.02 – політичні інститути
та процеси Маріупольського державного університету,
радник Почесного Консула Республіки Кіпр у Маріуполі*

За даними Всеукраїнського перепису населення за 2001 рік
в Україні мешкає представників понад 130 національностей [2].
З моменту оголошення Незалежності України та прийняттям Кон-
ституції у 1996 році усім представникам національних меншин
було надано право на відродження та розвиток мови і культури,
право об'єднуватися в громадські організації з метою відроджен-
ня національної культури та співробітництва із країнами етнічного
походження. Культурний обмін в значній мірі сприяв відвідуванню
країн походження як з туристично-пізнавальною метою, а також
з метою працевлаштування та покращення економічного стану або
отримання громадянства.

До вивчення проблеми міграції з України, причин виїзду тру-
дових мігрантів та їх становищем за кордоном зверталися такі до-
слідники як Ю.Римаренко, О.Позняк, Е. Лібанова, І. Кизима, се-
ред зарубіжних дослідників варто зазначити Е.Равенштайна, С. Го-
дінгса, М. Левіна, Т. Караманліса, Н. Триміклініотіса інші. Беру-
чи до уваги вагомий дослідження та внесок науковців до вивчення
причин міграції з України, слід зазначити, що не всі можливості
та причини міграції було освітлено.

Метою даного дослідження є аналіз деяких чинників міграції
населення України за її межі, зокрема, за допомогою карток наці-
ональності, на прикладі використання картки іноземців грецького
походження (Identity Card for Aliens of Hellenic Descent).

Як відомо, Україна, завдяки своєму вигідному географічно-
му становищу, а також лояльною політикою до іноземців в усі
часи існування нашої держави, завжди була зручною та сприят-
ливою для оселення представників багатьох національностей. За-

94
M 58

Маріупольський державний
університет

Mariupol State University

Інститут політичних і
етнонаціональних
досліджень ім. І.Ф. Кураса
НАН України

I.F. Kuras Institute of Political and
Ethnic Studies
of the National Academy
of Sciences of Ukraine

Громадська організація «Маріу-
польський гендерний центр»

NGO "Mariupol Gender Center"

ПРОЕКТ ФІНАНСУЄТЬСЯ ФОНДОМ СПРИЯННЯ ДЕМОКРАТІЇ
ПОСОЛЬСТВА США В УКРАЇНІ

117885

**Матеріали круглого столу
«МІЖКУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ
В ПОЛІЕТНІЧНІЙ ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ:
ЗДОБУТКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

в рамках проекту «Рівність прав та можливостей
в етнополітичному контексті життєдіяльності
територіальних громад Донецької області»

Довідково-бібліографічний
відділ МДГУ

Маріупольський
державний університет
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
м. Маріуполь

JK

Маріуполь – 2013

99.2
M 58
ББК 67.0 (4Укр-4Дон)
УДК 342.72

ЗМІСТ

Рекомендовано до друку Вченою радою Маріупольського державного університету (Протокол №5 від 23.01.2013)

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України (Протокол №1 від 29.01.2013)

Упорядники:

6-001
кандидат політичних наук Максим Володимирович Булик,

кандидат політичних наук, доцент Анастасія Миколаївна Дегтеренко.

Матеріали круглого столу «Міжкультурний діалог в поліетнічній Донецькій області: здобутки та перспективи» в рамках проекту «Рівність прав та можливостей в етнополітичному контексті життєдіяльності територіальних громад Донецької області» / Авторський колектив – Маріуполь: «Новий світ», 2013. – 124 с.

ISBN 978-966-2572-54-4

Це видання підготовлено в межах виконання проекту «Рівність прав та можливостей в етнополітичному контексті життєдіяльності територіальних громад Донецької області», який впроваджує ГО «Маріупольський гендерний центр» Маріупольський державний університет за підтримки Фонду сприяння демократії Посольства США в Україні. При використанні матеріалів посилання на це видання є обов'язковим.

Видано за фінансової підтримки Фонду сприяння демократії Посольства США в Україні.

© ГО «Маріупольський гендерний центр», 2013

© Маріупольський державний університет, 2013

ВСТУПНЕ СЛОВО.....7

Віктор Котигоренко, Анастасія Дегтеренко

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ МІСЦЕВИХ АДМІНІСТРАЦІЙ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ «ОПТИМІЗАЦІЯ ЕТНОНАЦІОНАЛЬНОЇ ТА ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ».....8

Сергій Пахоменко

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ ТОВАРИСТВ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ У НАПРЯМУ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ЕТНІЧНОЇ САМОБУТНОСТІ, ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ, ЗМІЦНЕННЯ МІЖЕТНІЧНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ.....13

СТЕНОГРАМА КРУГЛОГО СТОЛУ «МІЖКУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ В ПОЛІЕТНІЧНІЙ ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ: ЗДОБУТКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ» В РАМКАХ ПРОЕКТУ «РІВНІСТЬ ПРАВ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ В ЕТНОПОЛІТИЧНОМУ КОНТЕКСТІ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ».....13

Костянтин Балабанов,

ректор МДУ, доктор політичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, Почесний консул Республіки Кіпр у Маріуполі

ВІТАННЯ УЧАСНИЦЬ ТА УЧАСНИКІВ КРУГЛОГО СТОЛУ «МІЖКУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ В ПОЛІЕТНІЧНІЙ ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ: ЗДОБУТКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ».....17

Анастасія Дегтеренко,

кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Маріупольського державного університету

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ПРОЕКТУ «РІВНІСТЬ ПРАВ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ В ЕТНОПОЛІТИЧНОМУ КОНТЕКСТІ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ».....18